
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לתלמוד ירושלמי - 07226

תאריך עדכון אחרון 14-09-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תלמוד והלכה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2026

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר חנן מזא"ה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hanan.mazeh@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס זה הוא מבוא כללי לתלמוד הירושלמי, אחת מאבני היסוד של ספרות חז"ל, הנחשב בעיני רבים לחיבור קשה במיוחד לפיענוח. במסגרת הקורס יידונו שאלות היסוד הנוגעות לחיבור זה: אופני יצירתו; מאפייניו הייחודיים; מקומו בתוך הקורפוס הרחב של ספרות חז"ל ויחסו לחיבורים אחרים; האתגרים הטקסטואליים הכרוכים בלימודו וכלי העזר להתמודד איתם; תולדות הטקסט ופרשנותו; והסוגיות המחקריות החשובות העומדות על הפרק בעניינו. בשיעורים יילמדו טקסטים מתוך התלמוד הירושלמי הנוגעים לנושא הנידון בכל יחידה ואשר ממחישים את התופעות מן הביבליוגרפיה.

מטרות הקורס:

הכרה עם התלמוד הירושלמי ותולדותיו, יצירתו ועריכתו, העדויות הכתובות שלו, התקבלותו, מפרשיו, והמחקר שעליו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להכיר את כלי העזר בלימוד ובמחקר התלמוד הירושלמי, לעשות צעדים ראשונים בחקר הטקסט ולהתמודד עם סוגיות פשוטות יחסית, ולהתמצא בתמונת המחקר של החיבור.

דרישות נוכחות (%) :

85

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

עדי הנוסח של התלמוד הירושלמי

התקבלותו בין חכמי ימי- הביניים

מפרשיו

המחקר על התלמוד

שאלות עקרוניות בדרכי היווצרותו

תופעת המקבילות

החלקים החסרים בירושלמי

מסכתות יוצאות דופן

חומר חובה לקריאה:

(רשימה עדכנית תחולק בפתיחת הקורס)

ע' ליבנר, 'סופה של תקופת האמוראים הארץ ישראלית: תיקוף, היסטוריה וארכיאולוגיה', תרביץ פו

(תשע"ט), עמ' 575-610.

י' מאיר, דפוס ראשון מהדורת התלמוד הירושלמי ונציה רפ"ג 1523 וראשית הדפוס העברי, ירושלים

תשפ"ב, עמ' 118-161.
מ' עסיס, "תלמוד ירושלמי", בתוך: ספרות חז"ל הארץ ישראלית: מבואות ומחקרים א, בעריכת מ'
כהנא ואחרים, ירושלים תשע"ח, עמ' 225-259.
ש' ליברמן, תלמודה של קיסרין, ירושלים תרצ"א, עמ' 1-20.
16. י"נ אפשטיין, מבואות לספרות האמוראים, ירושלים תשכ"ג, עמ' 279-286.
י' זוסמן, "שוב לירושלמי נזיקין", מחקרי תלמוד א (תש"ן), עמ' 55-95 (ללא הערות שוליים).
י' זוסמן, "פרקי ירושלמי", מחקרי תלמוד ב (תשנ"ג), עמ' 220-283 (ללא הערות שוליים).
ש' ליברמן, על הירושלמי, ירושלים תרפ"ט, עמ' 1-23 (מבלי להתעמק בדוגמאות).
א"ש רוזנטל, "לשונות סופרים: (עוד הערה אחת על כ"ו של ב"ר)", בתוך: יובל שי, בעריכת ב'
קורצווייל, רמת-גן תשי"ח, עמ' 293-324.
ל' מוסקוביץ, "סוגיות מצוטטות בירושלמי", תעודה י (תשנ"ו), עמ' 31-43.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בכתב 70 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות

20 %

נוכחות / השתתפות בסיוור 10 %

מידע נוסף / הערות: